Qurucu rəhbər, qlobal lider, müzəffər komandan

Şərəflə reallaşan missiya

Azərbaycan Respublikası müstəqillik əldə etdikdən sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə ikinci dəfə hakimiyyətə gəlməsi baş verən vətəndaş müharibəsinin qarşısını almaqla ölkənin siyasi və iqtisadi həyatında mövcud tənəzzülü və xaosu aradan qaldırdı.

Ümummilli Liderin təşəbbüsü və birbaşa iştirakı ilə müstəqil Azərbaycan Respublikasının yeni Konstitusiyasının qəbul edilməsi, Qarabağ müharibəsində atəşkəsin elan edilməsi, "Əsrin müqaviləsi"nin bağlanması, ayrı-ayrı anti-Azərbaycan silahlı dəstələrinin ləğv edilməsi respublikamızın sosial-iqtisadi inkişafı üçün möhkəm əsaslar yaratdı və siyasi sabitlik bərqərar oldu. 2006-cı ildən ölkəmizdə həyatın bütün sahələrində yüksəliş başladı.

Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycan Respublikasına rəhbərlik etdiyi on ildə qazanılan nailiyyətləri saxlamaq və daha da inkişaf etdirmək, onun görmək istədiyi Azərbaycanı qurub beynəlxalq aləmdə layiqli yer tutması üçün 2003-cü ilin prezident seçkiləri ilə əlaqədar Azərbaycan xalqına müraciət etdi. Müraciətdə deyilirdi: "Üzümü sizə - həmvətənlərimə tutaraq, qarşıdan gələn prezident seçkilərində prezidentliyə namizəd, mənim siyasi varisim, Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin I müavini İlham Əliyevi dəstəkləməyə çağırıram. O, yüksək intellektli, praqmatik düşüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjili və təşəbbüskar bir şəxsiyyətdir. Sizi əmin edirəm ki, həm İlham Əliyev, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da xalqımızın ən layiqli övladlarını öz ətrafında sıx birləşdirərək Azərbaycan dövlətinin inkişafı və xalqımızın firavanlığı yolunda çox işlər görəcəklər. İnanıram ki, mənim axıra çatdıra bilmədiyim taleyüklü məsələləri, planları, işləri sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdıra biləcək. Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyirəm".

Ümummilli Liderin bu tarixi müraciətindən keçən on doqquz il onun dediklərinin reallıqla dərindən uzlaşdığını və söylədiyi fikirlərin yüksək dərəcədə həqiqət olduğunu bir daha göstərdi. Keçən dövr ərzində dörd dəfə Azərbaycan xalqının əksəriyyətinin böyük dəstəyini qazanaraq Prezident seçilən İlham Əliyev Heydər Əliyevin layiqli varisi olduğunun və Azərbaycan Respublikasını getdikcə daha dərindən qloballaşan dünyada qabaqcıl ölkələrdən birinə çevirdiyinin şahidiyik.

Azərbaycan Respublikası bu illər ərzində hörmətli Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla idarə olunur və ölkəmiz beynəlxalq aləm və dünyanın aparıcı ölkələri tərəfindən regionun lider ölkəsi kimi qəbul edilir. Hörmətli Prezidentimizin formalaşdırdığı və həyata keçirdiyi iqtisadi siyasətin əsasını iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, neft-qaz sektoru ilə yanaşı, qeyri-neft sektorunun da müasir elmi-texnoloji əsaslarla inkişafı təşkil edir. Ölkəmizdə sosial və iqtisadi inkişafın qlobal çağırışlara uyğun aparılması sayəsində Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatı son 19 il ərzində dəfələrlə artmış, valyuta ehtiyatlarımız 53 milyard manatdan artıq olmuşdur. Bu yüksək iqtisadi artıma nail olunması cənab İlham Əliyevin Ulu Öndərin ideyalarına sadiq qalaraq çağdaş dünyanın çağırışlarını dərindən mənimsəyib ölkəmizin sosial və iqtisadi həyatında reallaşdırması ilə bağlıdır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2004-cü ildən bütün sahələrdə davamlı olaraq islahatların aparılmasını fəaliyyətinin əsas prioritetlərindən biri olduğunu bildirdi və bu istiqamətdə real işlər görülməyə başlandı. İqtisadiyyatın və sosial həyatımızın bir çox sahələrində, o cümlədən yoxsulluğun aradan qaldırılması, işsizliyin minimuma endirilməsi, regionların inkişafı və digər məsələlərə dair bir neçə dəfə dövlət proqramları qəbul edilmişdir. Bu proqramların yerinə yetirilməsi üçün "Əsrin müqaviləsi"ndən əldə olunan neft gəlirlərinin bir hissəsi bu məqsədlərə sərf edilmiş və yüksək nailiyyətlər qazanılmışdır. Bunun nəticəsidir ki, uzun müddətdir ölkəmizdə işsizliyin və yoxsulluğun səviyyəsi cəmi 5-6 faiz təşkil etməklə minimuma enmiş, vətəndaşlarımızın yaşayış səviyyəsi xeyli yüksəlmişdir. Regionların inkişafında əsaslı dəyişikliklər baş vermiş, respublikamızın istənilən guşəsi müasir insanların yaşayıb işləməsi üçün ən əlverişli şəraitə malik olan məkana çevrilmişdir. Bunun nəticəsidir ki, bir neçə il bundan əvvəl Bakı şəhəri istisna olmaqla, respublikamızın digər şəhər və rayonlarının hamısı dövlət büdcəsindən aldıqları dotasiya hesabına fəaliyyət göstərirdilərsə, artıq son illər cəmi bir neçə rayon dövlət büdcəsindən dotasiya alır.

Prezident İlham Əliyevin xüsusi diqqət yetirdiyi sahələrdən biri qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsidir. Bu sektorun əsas prioritet istiqamətlərindən biri isə kənd təsərrüfatının inkişafıdır. Çünki kənd təsərrüfatı dövlətin öz vətəndaşları qarşısında götürdüyü əsas öhdəliklərdən biri olan ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsində baza rolunu oynaması, habelə böyük əmək tutumlu olmaqla işsizliyin aradan qaldırılmasına əsaslı töhfə verən sahə olması ilə fərqlənir. Kənd təsərrüfatının siyasi əhəmiyyəti və dövlətin varlığında oynadığı rol haqqında hələ XVIII əsrdə yaşamış fransız yazıçısı və mütəfəkkiri, bəstəkarı və botaniki Jan-Jak Russo belə demişdir: "Dövləti müstəqil saxlamağın yeganə vasitəsi - kənd təsərrüfatıdır. Dünyanın bütün var-dövlətinə malik olsan da, əgər yeməyə bir şeyin yoxdursa, onda sən başqasından asılı olursan. Ticarət var-dövlət yaradırsa, kənd təsərrüfatı azadlığı təmin edir". Ona görə də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev kənd təsərrüfatını inkişaf etdirmək üçün ölkəyə rəhbərlik etməyə başladığı ilk vaxtlardan aqrar-sənaye kompleksinə çox böyük diqqət və qayğı göstərir. Özü də bu qayğı aqrar-sənaye kompleksini əhatə edən hər üç bölməni, yəni bu bölmənin əsasını təşkil edən kənd təsərrüfatı ilə yanaşı, aqrar maşınqayırma, gübrə, aqrokimyəvi maddələr istehsalı sənayesini və kənd təsərrüfatı məhsullarının emalı, tədarükü və satışı bölmələrini də əhatə edir. Çünki bunlardan hər hansı birinin zəif inkişafı aqrar sahənin səmərəli fəaliyyətini təmin etməyəcək və gözlənilən nəticəni əldə etmək mümkün olmayacaqdır.

Bu məqsədlə keçən dövr ərzində kənd təsərrüfatı məhsul istehsalçılarının 2001-ci ildən başlayaraq torpaq vergisi istisna olmaqla, digər vergilərdən azad edilməsi nəticəsində fermerlərin dövlət büdcəsinə ödəməli olduqları təxminən 2,5 milyard manata yaxın vəsait onların öz sərəncamında qalaraq istehsalın genişlənməsinə yönəldilmişdir. Bundan əlavə, 2007-ci ildən başlayaraq əkin sahəsinin və çoxillik əkmələrin becərilməsində sərf olunan yanacaq və motor yağlarına, mineral gübrələrə görə, habelə toxumçuluğu və damazlıq işini yaxşılaşdırmaq üçün fermerlərə dövlət büdcəsindən hər il subsidiya ödənilir. Subsidiyalar həm də istehsal edilərək emal müəssisələrinə verilən bir çox məhsullar üzrə də həyata keçirilir. Eyni zamanda Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi tərəfindən fermerlərə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı, emalı, habelə xidmət və infrastruktur (soyuducu və taxıl anbarı kompleksləri) sahələrinin inkişafına dövlət vəsaiti hesabına güzəştli şərtlərlə kreditlər verilmişdir. Bundan başqa, "Aqrolizinq" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən 2005-ci ildən başlayaraq kənd təsərrüfatı texnikası və iribuynuzlu damazlıq heyvanlar güzəştli şərtlərlə fermerlərə lizinqə verilir. Qeyd etmək lazımdır ki, əsas ərzaq məhsulları ilə özünütəminetmə səviyyəsinin yüksəldilməsi ölkəmizdə həyata keçirilən sosial-iqtisadi siyasətin mühüm tərkib hissəsi olduğu üçün aqrar sahəyə dövlət dəstəyi mexanizmləri daim təkmilləşdirilir və beynəlxalq təcrübəyə əsaslanan yeni dəstək tədbirləri həyata keçirilir. Belə ki, ixracdan asılılıq ən çox ərzaqlıq buğdaya görə olduğu üçün son dövrlər ölkədə kənd təsərrüfatının inkişafı sahəsində formalaşmış potensial, xüsusilə müasir texnologiyaların tətbiqinə əsaslanmaqla taxılçılıq təsərrüfatlarının yaradılması, həmçinin uzun illər ərzində işğal altında olan Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının ərazisindəki torpaqların işğaldan azad olunması ölkəmizin ərzaqlıq buğda ilə özünütəminetmə səviyyəsinin daha da artırılmasına imkanlar açır.

Prezident İlham Əliyev ərzaqlıq buğda ilə idxaldan asılılığı azaltmaq və özünütəminetmə səviyyəsinin yüksəldilməsinə nail olmaq üçün bir sıra tədbirlər haqqında bu il fərman imzalamışdır. Prezident İlham Əliyev ərzaqlıq buğda ilə idxaldan asılılığı azaltmaq və özünütəminetmə səviyyəsinin yüksəldilməsinə dair bir sıra tədbirlər haqqında da fərman imzalayıb. Həmin fərmana əsasən, müasir suvarma sistemlərinin tətbiq edildiyi təsərrüfatlarda ərzaqlıq buğda istehsalı ilə bağlı öhdəlik götürmüş şəxslər tərəfindən istehsal olunan və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Ehtiyatları Agentliyinə və un dəyirmanlarına təhvil verilən ərzaqlıq buğdaya 2023-cü ildən başlayaraq 5 il müddətində məhsul subsidiyası tətbiq ediləcəkdir. Bu məqsədlə 2023-cü ilin dövlət büdcəsindən 190 milyon manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulmuşdur.

Kənd təsərrüfatının inkişafında mühüm məsələlərdən biri də torpaqların suvarma suyu ilə təmin edilməsi və meliorasiya tədbirlərinin aparılmasıdır. Bu vacib məsələ də daim diqqətdədir. Son illər dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına 4 su anbarı tikilib, 200 min hektardan çox yeni suvarılan torpaqlar əkin dövriyyəsinə daxil edilib.

Aqrar sahənin ölkəmizin təbii coğrafi və iqlim zonalarına uyğun olaraq aqroparkların və iri təsərrüfatların yaradılması yolu ilə yüksək texnika və texnologiyaların tətbiqi əsasında inkişaf etdirilməsi istiqamətində də böyük işlər görülür. Yaxın vaxtlarda yaradılan aqroparklar ölkəmizdə ərzaq təhlükəsizliyinin möhkəmlənməsinə, idxaldan asılılığın azaldılmasına, regionların tarazlı inkişafının və əhalinin məşğulluq səviyyəsinin yüksəldilməsinə, həmçinin emal sənayesinin yerli xammalla təminatının yaxşılaşdırılmasına mühüm töhfələr verir. Aqroparkların yaradılması aqrar sahədə inkişafı sürətləndirməklə bərabər, ixracyönümlü məhsulların sayının artmasında və ölkənin ixrac potensialının güclənməsində əhəmiyyətli rol oynayır.

Hazırda respublikamızın 32 rayonu üzrə 239,3 min hektar ərazidə ümumi layihə dəyəri 2,4 milyard manat olan 51 aqropark və iri fermer təsərrüfatı yaradılıb. Bunlardan 34-ü bitkiçilik, 14-ü bitkiçilik və heyvandarlıq, 1-i heyvandarlıq fəaliyyəti, 2-si isə çeşidləmə-qablaşdırma, emal və logistika sahələri üzrə ixtisaslaşıb. İndiyədək aqroparklara 1,3 milyard manat özəl investisiya qoyulub. Bununla yanaşı, dövlət tərəfindən aqroparklara müvafiq dəstək tədbirləri görülüb. Belə ki, investisiya təşviqi sənədi almış 27 aqroparkdan 26-sına texnika, texnoloji avadanlıqlar və qurğuların idxalına görə 43,7 milyon manat dəyərində güzəşt tətbiq olunub, 25 aqroparkın yaradılması və ya fəaliyyətinin genişləndirilməsi üçün 184,2 milyon manat güzəştli kredit verilib. Həmçinin aqroparklar üçün infrastruktur təminatı dövlət vəsaiti hesabına həyata keçirilir.

Aqroparklar məşğulluq səviyyəsinin artırılmasında da mühüm rol oynayır. Hazırda aqroparklarda ümumilikdə 4491 işçi daimi, 6303 işçi isə mövsümi işlə təmin olunub. Gələcəkdə əlavə 4672 iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, ölkəmiz üçün ənənəvi sahələr olan pambıqçılığın, çayçılığın, üzümçülüyün, baramaçılıq və ipəkçiliyin inkişafı, habelə kənd təsərrüfatı kooperasiyasının genişləndirilməsinə dair dövlət proqramları qəbul edilərək onların icrasına başlanmışdır.

Aqrar sahənin mühüm bölmələrindən biri olan emal sənayesinin inkişafı da daim diqqət mərkəzində olmuşdur. Belə ki, respublikamızın bir çox bölgələrində tikilib istifadəyə verilmiş və ən müasir texnika və texnologiya ilə təmin edilmiş emal müəssisələri çox yüksək keyfiyyətli məhsullar istehsal edir. Ölkəmizdə istehsal olunan bu məhsullar, xüsusilə meyvə şirələri daxili tələbatı ödəməklə həm də çox böyük həcmdə xarici ölkələrə ixrac edilir.

İlham Əliyevin həyata keçirdiyi iqtisadi siyasət nəticəsində ölkəmizdə bir neçə sənaye parkları və məhəllələri yaradılmışdır. Burada fəaliyyət göstərən bəzi müəssisələr kənd təsərrüfatı ehtiyaclarını ödəmək üçün məhsullar istehsal edir. Sumqayıt Sənaye Parkında fəaliyyət göstərən gübrə zavodu respublikamızın azot gübrəsinə olan tələbatını ödəməklə yanaşı, həm də məhsulun bir hissəsini ixrac edir. Bəzi müəssisələrdə heyvanlar üçün qarışıq yem, kənd təsərrüfatı alətləri və digər məhsullar istehsal edilir ki, bu da ölkəmizin kənd təsərrüfatının ixracdan asılılığını xeyli azaltmağa imkan verir və gələcəkdə də bu proses davam edəcəkdir.

Ölkəmizin aqrar sahəsinin inkişafında önəmli məsələlərdən biri də son illər bu sahədə həyata keçirilən dövlət dəstəyinin şəffaflığını və hesabatlılığını təmin etmək üçün Prezidentin imzaladığı fərmana əsasən, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeliyində "Elektron kənd təsərrüfatı" informasiya sisteminin (EKTİS) yaradılmasıdır. Bu sistem kənd təsərrüfatı sahəsində xidmətlərin göstərilməsi və bu məqsədlə informasiyanın yaradılması, toplanması, işlənməsi, saxlanmasını və axtarışı işlərinin avtomatlaşdırılmasını təmin edir.

Kənd ərazilərinin inkişaf etdirilməsi də Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi siyasətin əsas istiqamətlərindən biridir. Regionların inkişafına dair qəbul edilmiş və uğurla həyata keçirilmiş dövlət proqramları respublikamızın kənd və şəhərlərinin simasını kökündən dəyişmişdir. Respublika əhəmiyyətli və rayondaxili yolların tikintisi və bərpası, yeni məktəblərin və xəstəxanaların inşa edilməsi və əsaslı təmiri, yaşayış məntəqələrinin qaz, işıq, su ilə təmin edilməsi, rabitə və digər infrastruktur sahələrin inkişafı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Azərbaycan kəndlisinə və aqrar sahəyə yüksək diqqət və qayğısının nəticəsidir. Belə ki, əgər bir neçə il bundan əvvəl regionlardan Bakıya üz tutanlar indi əksinə, Bakıdan kəndlərə yaşamağa və işləməyə gedirlər. Çünki bunun üçün regionlarda hərtərəfli şərait yaradılıb. İşğaldan azad olunmuş Zəngilan rayonunun Ağalı kəndində salınan "ağıllı kənd" oranı ziyarət edən yerli və xarici qonaqları heyran edir. Azad edilmiş ərazilərimizin Prezident İlham Əliyevin tapşırığı və gündəlik qayğısı əsasında yenidən qurulması və bərpası işləri çox sürətlə davam edir və yaxın vaxtlarda Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarına Böyük qayıdış təmin olunacaqdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 ildə həyata keçirdiyi bu və digər tədbirlər nəticəsində 2004-2021-ci illərdə kənd təsərrüfatı istehsalı 2 dəfəyə yaxın artmaqla gələcək inkişaf üçün böyük potensial yaratmışdır.

Ölkəmizdə aqrar sahənin inkişafı ilə yanaşı, İlham Əliyevin rəhbərliyi altında qeyri-neft sənayesinin, o cümlədən maşınqayırma, yüngül sənaye, elektrik enerjisi, xüsusilə "yaşıl enerji" və digər sahələrdə uğurlu nəticələr əldə edilmişdir. Bu günlərdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Buxarestdə Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan hökumətləri arasında "yaşıl enerji" sahəsində strateji tərəfdaşlığa dair sazişin imzalanmasında iştirak etmişdir. Bu onu göstərir ki, Azərbaycan İlham Əliyevin hazırladığı və həyata keçirdiyi iqtisadi siyasət nəticəsində neft və qaz ixracı ilə yanaşı, həm də elektrik enerjisi ilə bir çox ölkələri təmin edən respublikaya çevrilmişdir.

Hər bir azərbaycanlı kimi mən də fəxr edirəm ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev təkcə Türk Dövlətləri Təşkilatında deyil, həm də dünyanın bir çox ölkələrində bölgənin lider dövlət başçısı kimi hörmət qazanmışdır. Hörmətli Prezident İlham Əliyevə üzərinə götürdüyü çox şərəfli missiyanı uğurla yerinə yetirməkdə uğurlar arzu edirəm.

Eldar İBRAHİMOV,
Milli Məclisin İntizam komissiyasının sədri,
iqtisad üzrə elmlər doktoru, professor